

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni dnevi in prazniki. — Inzerati do 30 petič
a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inzerati petič
vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 8. — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta,
telefon št. 26 — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 66
podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190 — JESENICE, Ob kolodvoru 104.
Račun pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

V sivini megle je kosila strašna smrt

Strahovita katastrofa potniškega letala na Studencu pri Ljubljani — Pilot, mehanik in šest potnikov našlo tragično smrt — Grozni prizori na kraju katastrofe

Ljubljana, 12. septembra.

Nemo stojimo ob mrtvaških odrih osemih žrtev naše mlade civilne avijatike. Komaj so zaplapolala naša krila po zračnih višavah, komaj smo v mladem zaletu in zamahu zahrepeneli za drugim kulturnim narodi v višave, že nas je udarila bridka usoda tako strašno, da ne najdemo besed, da bi izrazili svojo žalost. Osem življenj je ugasnilo v meglenem jutru, osem žrtev smo položili na oltar napredka in ne samo njihovim strtim svojcem, temveč tudi nam vsem krvave srca ob tej strašni izgubi.

Toda zavedati se moramo, da brez žrtev ni napredka. Povsod, kamor reže človeški genij nova pota kvišku, padajo ob njih žrtve, tu težje, tam lažje. Kakor na železnica, na morju in na cestah, tako so padale in bodo padale žrtve tudi v zračnem morju, dokler bo človek hrepenel po zmagi nad časom in prostorom. A to hrepenenje mu je položila v srce narava sama in zato sega veriga na oltar razvoja in napredka položeni dragoceni človeški življenji daleč nazaj in v nedoglednost naprej. Težko je človeku doumeti veličino teh žrtev, saj nas nenadna smrt pretrese tako, da trenutno ne vidimo njenega ozadja in ne moremo trezno presoditi, da je bila žrtev doprinese na večnih, neizmenljivih naravnih zakonih.

Prva katastrofa v naši civilni avijatiki je težka, toda tolažiti nas mora zavest, da doprinesejo drugi narodi za svoj napredek še mnogo težje žrtve, tolažiti nas mora trdno prepričanje, da te žrtve niso bile doprinese zama. Malodušnosti ne sme biti mesta med nami. Samo narod, ki ohrani tudi ob najhujšem udarcu usode mirno kri in jeklene žilve, ima bodočnost.

Gosta, jesenska megla je ležala davi nad Ljubljano, toda nihče ni slutil, kaj je skrivala, nihče ni mogel tudi verjeti strašne novice, ki se je z bliskovito naglico raznesla po Ljubljani že ob 7. In kmalu se je izkazalo, da je resnica še groznejša kot vse, kar si moreš misliti. Na dvorišču umobolnice v Studencu leži ob podrtem zavodovem zidu 8 mrtvih. Strašna smrt je doletela 6 potnikov in vrlega pilota Nikitina z mehanikom Trkuljo.

Kakor vsak dan, je tudi davi z 10-minutno zamudo startal avijon redne potniške proge Ljubljana—Sušak »Farman«. Kljub najhujši megli se je trimotorni avijon v popolnem redu dvignil v zrak pod vodstvom znanega najspretnejšega našega pilota Viktorja Nikitina in njegovega pomočnika mehanika Trkulje. Avijon je bil skoraj popolnoma zaseden in sta ostali le še dve mestji prazni. Nekaj minut potem, ko se je dvignil v zrak, so ljudje zapazili,

da motorji ne delujejo brezhibno, da si kljub temu, da je nizko letel, zaradi izredno goste megle sploh niso videli.

Nad glavnim vhodom v umobolnico se je ropot motorjev še poslabšal, da so ljudje takoj slutili katastrofo. Minuto za tem je strahovit tres razburil vse prebivalce umobolnice, ki so pohiteli iskati ponesrečene. Našli so jih

pod popolnoma razbitim avijonom, ki je razbil nekaj dreves in močan zid umobolnice tako, da ga je polovica bila v vrstu samem umobolnice, druga polovica pa izven nje. Ako bi avijon letel le še 200 m dalje, se ne bi ta katastrofa mogla zgoditi, ker bi priletel na odprto polje za malim gozdičem, pri katerem se je nesreča zgodila.

Kako se je zgodilo

Kako se je zgodila katastrofa? Zdaj je vse le domnevanje, vzrok nesreče bo natančno ugotovila komisija. Jasno pa je, da ni bilo defekta pri motorjih.

Motorji so delovali brezhibno. Nedvomno je glavni vzrok katastrofe gosta megla. Zaradi megle so tudi nekoliko čakali z odhodom. Sicer je pa bilo vremensko poročilo ugodno. Megla leži navadno nad Ljubljano le 250 do 300 metrov visoko. Vremensko poročilo je pravilo, da je vedro. Letalo je krenilo na pot ob 6.20, torej 10 minut pozneje, kot navadno. Bilo je skoraj vse zasedeno, le za dva potnika je bilo še prostoro.

ra, ker je bilo 8sedežno. Navadno se je dvignilo, leteč proti vzhodu, nakar je zaokrožilo proti mestu in odletelo naravnost proti Sušaku. G. dr. Divjak, šef umobolnice pripoveduje, da je slišal leteti letalo vsako jutro na levi ob umobolnici, davi je pa letelo proti vzhodu nad umobolnico zelo nizko

nakar se je zaobrnilo na vzhodni strani zopet nazaj. Očividno je pilot izgubil takoj orientacijo, še preden se je mogel dvigniti nad megleno morje. Najbrž se je pa držal nizine tudi zato, da bi se orijental po objektih.

Na vse zgodaj jutraj je prihitelo že mnogo ljudi na kraj nesreče in so takoj poizkusili reševati nesrečneže, vendar pa so

bili vsi mrtvi z razbitimi telesi tako, da dolgo niso mogli najti udov številnih potnikov. Strežniki umobolnice so, še predno so prihiteli organi oblasti na kraj nesreče, izpod ruševin avijona izvlekli

popolnoma deformirana trupla potnikov in jih zložili drugo poleg drugega. Malo kasneje so prinesli ogromno plahto, da so z njo zakrili strahoviti prizor.

Med prvimi je prihitel ljubljanski župan dr. Dinko Puc, ki je v četrti nameraval sam potovati na Sušak. Molče je obstal, ko je videl

grozovito razdejano avijona in trupel. Motor sam je odletel več kot 10 m daleč. Desno krilo avijona je odbilo s silovito močjo vrh močnega drevesa

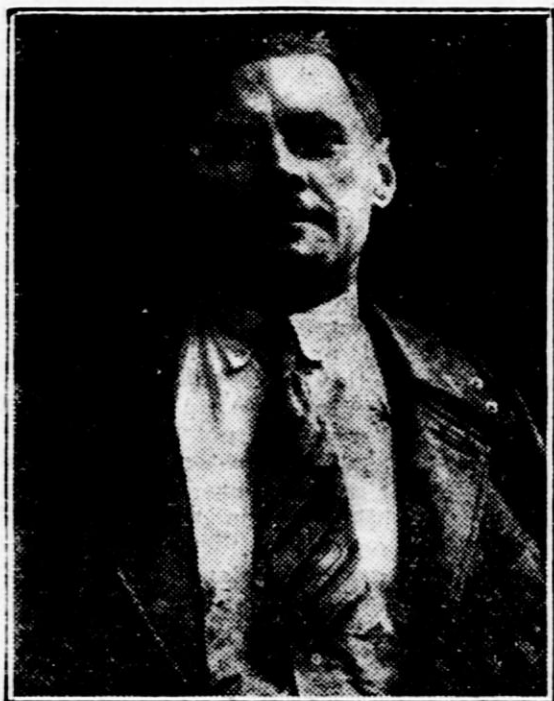
in obtičalo na zemlji 20 m daleč od kraja nesreče. Takoj po 8. uri so prihiteli na Studenc organi ljubljanske policije z upravnikom g. Keršovanom, in so takoj napravili med vedno večjo množico ljudi red.

Strahovito razdejano

Ko je priletel zopet nad umobolnico od vzhoda proti zahodu, je očividno krenil zopet proti vzhodu, ker se je letalo zalotelo v gozdiču na zahodni strani umobolnice v drevje, nato pa še v približno tri metre visok zavodov zid, ki ga je porušilo v dolžini okrog 4 metrov. V gozdiču je

kosilo močna akacija drevesa kot travne bilke.

Tri drevesa, ki merijo pri prelomu približno 25 cm v obsegu, so obkrmjena. Levo krilo leži od podprtega zidu v smeri proti zahodu kakšnih 30 metrov pri visoki akaciji. Desno krilo je popolno-

Pokojni pilot Viktor Nikitin

ma zdrobljeno sredi upuščenega prostora pred zidom. Tik ob zidu leže vsi trije razbiti motorji. Na vrhu razvalin v odprti zidu leži zadnji del trupa letala, ki je še najmanj razbit. Ostali deli letala so tako razbiti in pomešani med razvaline zidovja, da jih ni mogoče spoznati.

Razvaline so tu in tam oškropljene s krvjo in možgani

ter nudijo strahovit prizor. Tik ob razvalinah leže pokrita trupla. Polovico Nikitinovega trupla je še med razvalinami.

Letala ni videl nihče leteti, tik pred katastrofo, razen kmeta Berga, ki ima hišo na spodnji strani umobolnice. Bil je že pokoncu, ko se je dvignilo letalo. Radoveden je prišel iz hiše, ko je zaslišal, da leti letalo zelo nizko. Videl ga je leteti v smeri od vzhoda proti zahodu nad umobolnico, nakar je slišal, da se je skušalo dvigniti, kar se je slišalo po brnenju motorjev, a že tisti trenutek so motorji odpovedali in Berg je slišal samo čuden zvok, nakar je vse utihnilo. Strežaj v umobolnici Naglič je bil pred katastrofo v lovi v bližini zidu, kjer se je zadelo letalo. Slišal je brneti motorje zelo nizko, vendar pa letala ni videl. Kmalu je zaslišal strahovit trušč in ko je priletel iz lope

se mu je nudil strahovit prizor.

Tudi v bolnici in domu sester so vsi takoj opazili, da se je zgodilo nekaj strašnega, saj se je baje zgradba kar stresla kot ob potresu, čeprav je okrog 50 metrov od pozorišča katastrofe. Strežaji so takoj pritekli, da bi rešili, kar bi se še dalo. Bili so Rožanc, Jeršin, Kocman, Jakič in Malakar ter omenjeni Naglič. Videli so, da ne morejo več nič pomagati ter so samo

izvlekli iz razvalin trupla in prtljago.

Ob razvalinah

Kmalu so prihiteli tudi ljudje iz bližnje okolice in nekaj minut po katastrofi se je pripeljal že tudi šef letališča dr. Rape. Iz Ljubljane je prihitel tudi gosp. župan dr. Dinko Puc z občinskimi svetnikom Rebekom. Orožniki so takoj zastražili pozorišče, ljudi je pa bilo toliko, da so jih s težavo odganjali. Radovedneži so silili tudi na razvaline in nekateri niso bili očividno nič prestrašeni. Kot zastopniki oblasti so prihiteli sreski načelnik g. Žnidaršič, upravnik policije Keršovani in komandant žandarmerijske čete kapetan Perič. Policijski organi so fotografirali razvaline.

Žrtve

Vzroki katastrofe še niso pojasnjeni, vendar pa je nedvomno kriva izredno gosta megla, ki se je dvigala jutraj nad ljubljanskim poljem, ker je avijon komaj

dve minuti po startu padel in se popolnoma razbil.

Med potniki so bili gđc. Piller Ivana, mestna učiteljica iz Ljubljane, Salendrova ulica 6, Luštin Anton, trgovec in borzni senzal iz Ljubljane, Strekelj Vladimir, Kosler Ivan iz Šiške, Zura Ivan, lesni trgovec in lastnik parne žage iz Slovenske Bistrice in König Georg, najbrž trgovski potnik iz Nürnberga. Zura Ivan se je pripeljal s taksijem na aerodrom tik pred odhodom avijona, za katerega odhod je že bil dan znak. Le radi nje ga so avijon zadržali in je odletel z 10 minutno zamudo.

Ure so se ustavile

Nesreča se je zgodila najbrž ob 6.21 minut, ker so med razvalinami našli ure, ki so se tisti trenutek ustavile.

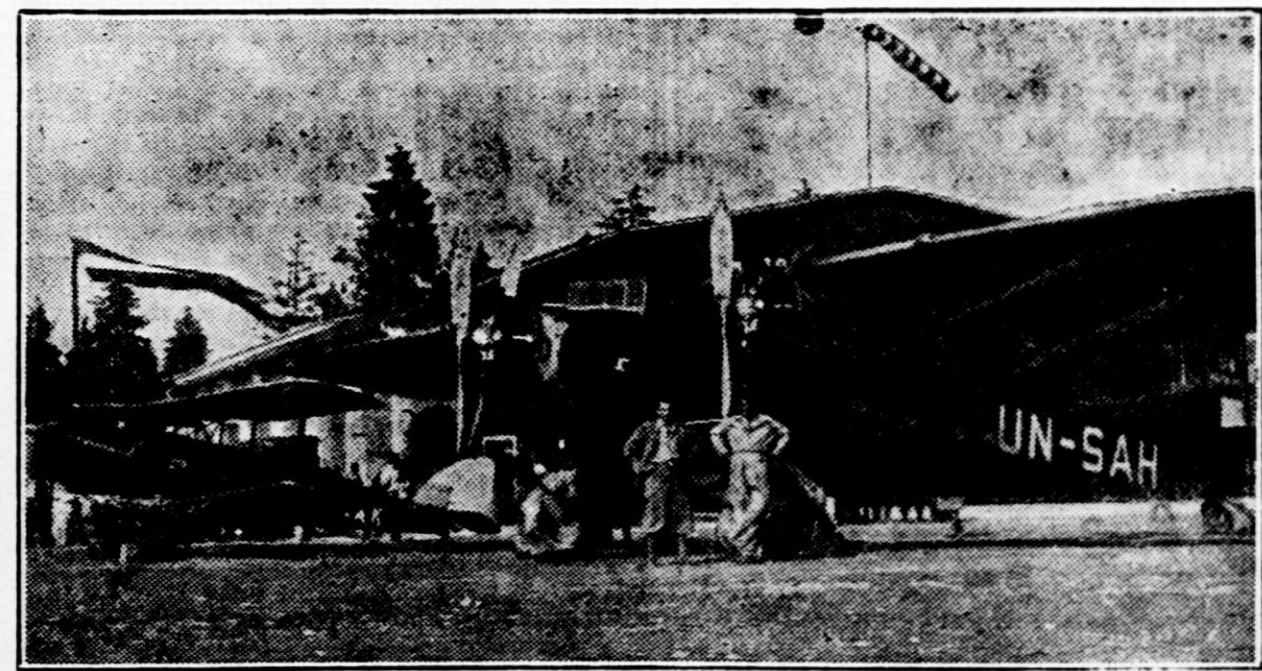
O nesreči je bilo obveščeno poleg policije tudi državno tožilstvo in uprava »Aeroputa«, ki so še tekom dopoldneva izvršili preiskavo in agnosiranje posameznih trupel, od katerih večina je zaradi strahovite deformiranosti komaj spoznati.

Prva nesreča

Avijonska nesreča je prva v Jugoslaviji, odkar imamo redni avijonski promet in je v Ljubljani že v ravnem jutru vzbudila splošno potrtost in sočutje z žrtvami. Najbližji sorodniki so kmalu po katastrofi že bili pri umobolnici.

Naključje ga je rešilo

S ponesrečenim učiteljem Pillerjem je nameraval potovati njen nečak Frelih in je prispel na letališče z osebnim avtomobilom nekaj minut prepozno. Tedaj je ležalo

Ponesrečeno letalo, ki je bilo v Ljubljani na otvoritvi aerodroma

letalo že razbito in njegova teta mrtva med razvalinami. Bil je ves iz sebe na kraju nesreče.

»Kje je moj Vladimir«

Imed sorodnikov ponesrečenec je prispel na kraj katastrofe razen gosp. Freliha najprej g. nadzornik Strekelj, oče ponesrečenega Vladimirja Strekelja. Bil je prepričan, da je njegov sin še živ, in ni mogel verjeti strašne resnice ob kupu razvalin. Pokojni akademik Strekelj je hotel odleteti na Sušak obiskat svojo nevesto že včeraj, pa ga niso sprejeli v avijon, ker je prosil za znižano tarifo, česar mu pa niso mogli dovoliti, ker je bil avijon zaseden in ker je znižana tarifa strogo omejena. Njegova tragedija je tem strašnejša, ker je hotel danes po zračnih višavah odhiteti k svoji nevesti, a ga je kruta smrt sredi najlepših nad izrgala iz bujnega življenja.

Na kraj strahovite letalske katastrofe so pričeli prihajati že zgodaj svojci ponesrečenih žrtev. Okrog 9. je prišel tja visok,

sivoles mož, ki je ves obupan vit roke in dejal: »Kje je moj Vladimir? Moj bog, moj Vladimir je med njimi!«

Bil je naš splošno znani višji sadjarski in vrtnarski nadzornik g. Strekelj. Solzih oči je pripovedoval, da je odšel njegov sin Vladimir zarana z doma in je rekel, da se bo najbrž peljal z letalom na Sušak in da bo obiskal svojega brata. »Ostani doma ali pa se pelji z vlakom,« sem mu dejal, je obupano pripovedoval g. Strekelj. »Zdaj ne vem, ali je šel z vlakom, ali je morda že mrtev« je dejal in solze so mu polzele po licih. Iskal je sina in ga je hotel na vsak način najti ter videti. Obzirno so mu povedali, da je sin med ponesrečenimi. Ves skrušen in potrt je sprejel strašno novico, udal se je v bridko usodo in odšel opotekajoč se domov.

Pokojni Vladimir Strekelj je študiral elektrotehniko na ljubljanski univerzi ter je bil star 34 let. Bil je simpatičen in mladenič ter splošno priljubljen.

Svojci na kraju katastrofe

Na Studenc so prihiteli mnogi meščani, ne le iz radovednosti, temveč v bojazni, da so med ponesrečenci njihovi znanci ali celo sorodniki. Zato so nervozno poizvedovali po imenih ponesrečenec. Tu in tam so se nekaterim tudi lesketale solze v očeh, večina jih je pa bila globoko presunjena nad strašnim dogodkom. Zaloška cesta je bila vse dopoldne izredno frekventirana. Ljudje so hiteli od vseh strani na Studenc, največ jih je pa bilo iz Ljubljane.

Ivan Kosler

Kmalu so prispeli na kraj nesreče tri starejše dame v črnem v spremstvu priletnega moža. Bili so Koslerjevi, katerih brat je med ponesrečenci. Hoteli so videti truplo, pa so jim povedali, da mora popreje priti sodna komisija. Nato so se nekoliko pomirili in sedli na bližnji klop. Pripovedovali so, da se je pokojni Ivan Kosler že ves teden veselil tega poleta.

Včeraj je prišla h Koslerjevem na obisk neka teta iz Kraljevice in Ivan ji je dejal, da se bo jutri z letalom peljal na Sušak, nato pa pojde na Rab, na povratku jo pa obišče v Kraljevici.

Pokojni Ivan Kosler je iz znane in ugledne rodbine, ki je lastnica Cekinovega gradu in drugih posestev. Svoječasno je bil eden glavnih delničarjev pivovarne Union, sodeloval je pa tudi pri raznih drugih gospodarskih podjetjih ter je bil član in upravni svetnik pri mnogih denarnih zavodih. Učakal je lepo starost 78 let.

Georg König

Nemec Georg König iz Nürnberga je poklicu uradnik. Večkrat je prihajal v našo državo, zlasti se mu je pa priljubil Bled, kjer se je lani seznanil z ljubljancem Slajmerjem. Včeraj je prispel v Ljubljano in obiskal Slajmerjeve na Mirju. Pripovedoval jim je, da ima teden dni dopust in da

si je omislil takozvani »Rundreisebillet«. Namenjen je bil na morje, nato pa v Italijo, na povratku bi se pa zopet ustavil v Ljubljani. Popoldne je šel z mladšim Slajmerjem na Grad, kjer se je divil lepoti našega mesta. Impozantni mu je nebotičnik, ne nadoma se je pa zazrl v daljavo ter vzkliznil:

»Kaj imate urejeno letališče, hangarje vidim?«

In ko mu je Slajmer pojasnil, da je bil nedavno odprt aerodrom in da imamo tudi zračno zvezo z morjem, je veselo vzkliznil: »Potem se jutri popolnem z letalom na Sušak. Namesto dvajset ur vožnje po železnici, raje pol ure prijetne vožnje po zraku.« Prenehal je v hotelu »Mikličič« in jutraj se je odpeljal s Putnikovim avtomobilom

naravnost v naročje smrti...

Pokojni je bil star okrog 30 let. Slajmerjevi so o strašni nesreči brzojavno obvestili njegovi sestri v Nürnbergu.

Sodna komisija

Naval na pozorišče strahovite letalske katastrofe se je stopnjeval od minute do minute. Z vseh strani so prihajali ljudje, se rili skozi gozd in vejevje, po cestah proti Studencu je švigalo na stotine kolesarjev, neprestano so donale hupe avtomobilov in motorjev. Vestni orožniki pod vodstvom komandirja G. Sušnika iz Vevč so se težavo vzdrževali red ter pazili, da niso ljudje silili prav na kraj nesreče. Pozneje jim je prišla na pomoč eskorta policije. Daleč okrog razbitin in ruševin so se zbirali tisoči radovednežev ter nemo zrla na žalostne ostanke razbite orjaške ptice.

Kmalu po 10. uri se je pripeljala tudi sodna komisija, ki so jo tvorili preiskovalni sodnik dr. Miro Kersnik ter sodnik Franc Panec, državno tožilstvo je pa zastopal državni tožilec g. dr. Fellacher. Komisiji so se pridružili tudi sreski načelnik dr. Znidaršič, upravnik policije g. Kersovan, poveljnik orožnikov kapetan Niko Perič ter komandir narednik gosp. Sušnik.

Trupla nesrečnih žrtv so odgnali. Komisija je ugotovila identiteto posameznih posrečencev ter sestavila zapisnik, nato so pa čez žrtve zopet potegnili rjuho. Komisija je po sestavi zapisnika odobrila prevoz trupel na domove, oziroma v mrtvašnico. Ob času, ko to pišemo, so ležali še vsi posrečenci na kraju katastrofe.

Člani sodne komisije so si ogledali še pozorišče grozne nesreče ter si skicirali prostor, kjer je letalo strmoglavilo na tla.

Tehnične komisije še ni bilo

Katastrofa letala »Goliath Farman« je bila seveda takoj javljena v Novi Sad, kjer je sedež tehnične komisije. Do opoldne tehnične komisije še ni bilo, vendar je računati, da se bodo njeni člani z letalom pripeljali na vsak način še danes.

Zagrebsko potniško letalo je davi zaradi megle odletelo precej pozno in je startalo na aerodromu Sele ob 9., takoj potem, ko se je dvignila megla. Letalo je bilo brez potnikov, čemur ni bila vzrok nesreča sušaskega aviona, temveč ni bil zanj prodan noben vozni listek.

Vse žrtve zavarovane

Kakor znano, je vsak potnik, ki se peše z letalom, zavarovan za visoko vsoto 400.000 Din. V znesku za vožnjo je namreč vračunana že posebna pristojbina za zavarovanje, ki jo družba plača posebnemu mednarodnemu koncernu zavarovalnic. Zastopstvo tega koncerna ima pri nas zavarovalnico »Triglav«. Svoji ponesrečenih žrtv bodo torej dobili izplačanih po 400.000 Din. V celoti bodo torej družbe izplačale za šest ponesrečenih potnikov 2 milijona 400.000 Din, dočim sta pilot in mehanik zavarovana vsak samo za 100 tisoč Din.

Pokojni Anton Lušin

Žrtov prve letalske nesreče v našem civilnem zračnem prometu je postal tudi Anton Lušin, senzal produktne borze v Ljubljani. Pokojnik je bil rojen 1. januarja 1889 v Sodražici, toda že od mladih nog je živel v Ljubljani, kjer je dovršil tudi srednjo šolo. Na Dunaju se je vpisal v Trgovsko akademijo, ki jo je dovršil z odličnim uspehom. Služboval je pri večjih trgovskih podjetjih, dokler ga ni zajela svetovna vojna. Poslali so ga na srbsko fronto, toda kot odločen nacionalist se ni hotel boriti proti lastnim bratom in je takoj ob prvi priliki pobegnil k Srbom in se prijavil kot prostovoljec. Skupno z njim se je udeležil strahovitega umika preko albanske gore in je pozneje prišel v Francijo in nato v Švico, kjer je do konca leta 1918 marljivo sodeloval v Jugoslovanskem odboru. V začetku leta 1919 se je vrnil v domovino in ko je kmalu bila osnovana Ljubljanska borza, je postal njen senzal. V poslovnih krogih je kmalu zaslovel ne samo kot eden najsrečnejših, marveč tudi kot najvestnejši trgovec.

Soliden kakor v poslovnem življenju, je bil pokojni Lušin tudi v zasebnem življenju. Ves svoj prosti čas je posvetil zamo svoji družini ter je bil dober mož svoji ženi Rezi in z njo Prelovo rodbine in dober oče svojim trem otrokom. Najmlajši fantek je ravno te dni obel, obe starejši dekletki pa sta v šoli in se nič ne vešča, da jima je kruta usoda vzela očeta. Že par dni se je pripravljala na potovanje na Sušak, kjer je imel trgovske opravke. Da bi prihranil na časi, se je oddelil za letalo in si je bil večeraj rezerviral mesto. Svoji je bil v krogu svoje družine še prav razigran in vesel ter se je davi odhajajoč na letališče poslovil z besedami: »Kako je dobro, da imamo že letalski promet a Sušakom, bom vsaj zvečer že zopet doma!« Dogovorili so se, da, da bo takoj po pristanku na Sušaku telefoniral domov, da ne bodo v skrbeh.

Ko ob dogovorjenem času ni bilo telefonskega poziva a Sušaku, se je začela žena vznemirjati in predno je utegnla sama klicati Sušak, je že prišla vest o strašni nesreči.

Pokojni Anton Lušin je bil navdušen planinec in je bilo njegovo največje veselje z otroci in ženo pohiteti v naravo. Čil in zdrav pokojni Lušin seveda ni mislil na smrt, ne na oporoko, pač pa je večkrat iz-

rekel željo, naj ga pokopajo s pesmijo »Gor brez izaroc, ki je bila njegova najbolj priljubljena pesem. Ob vsaki priliki jo je zapel in tudi na klavirju si jo je sam vselej zaigral, kadar koli je utegnil privoščiti si to razvedrilo.

Ljubljansko bomo in ves naš trgovski svet je zadel a tragično smrtjo Antona Lušina huda, morda nenadomestljiva izguba, saj has sedanja doba velikih gospodarskih perturbacij zahteva celih in sposobnih mož, kakršni je bil pokojni Lušin, ki mu bodi ohranjen svetel spomin.

Velik uspeh „Ljubljane v jeseni“

Jesensko velesejmsko razstavo smo zaključili včeraj — Obiskovalcev je bilo okrog 90.000

Ljubljana, 12. septembra. Velesejmska vrata so se zaprla. Z optimizmom so odpirali velesejem, s popolnim zadoščenjem in brez razočaranja so ga zaključili. Slabi časi nam niso mogli doživega in zopet smo dokazali skupno podjetnost, organizatorno sposobnost in delavnost. To niso le lepe besede. Z velikim uspehom zaključeni velesejem dokazuje, kako potrebna je bila tudi zdaj velesejmska prireditev, in potrjuje, da ga nismo odpirali s praznimi besedami.

Včeraj je še bilo živahno na velesejmu kot normalno ob delavnikih. Razen številnih obiskovalcev, ki je bilo izmed njih tudi mnogo poslovnih ljudi, so obiskali velesejem tudi šolarji in dijaki v skupinah. V paviljonih je bilo zelo živahno vrvenje, zlasti v onih, kjer so prodajali blago na drobno. Na vseh koncih in krajih so bile razprodaje in vse se je čudovito pocenilo. Pocenile so se tudi žlahtne kapljice v paviljonih H in G. Zanimiva bi bila statistika, koliko kozarčkov smo zvrnili te dni na velesejmu, kajti tudi takšne statistike so potrebne, da si ustvarimo jasno sliko o poštati — krizi, ki vedno odpove, ko imamo velesejem. Največ ljudi se je gnetlo ob usnjenih izdelkih, ki so bili samo vzorčno blago, a so ga prodajali, da jim ga ni bilo treba voziti nazaj. Prodajalca sta komaj postregla vsem kupcem. Pa tudi za dražje predmete so se ljudje precej zanimali, celo za kozuhe. Dame so oblačile kozuhe, kavalirji pa so bili poleg neznansko vroče.

Posebna vročica se je polasčala ljudi tudi v drugih paviljonih. Nekateri razstavljalci so začeli že pospravljati, vendar so po večini imeli še povsod razstavljenno blago, ker je bilo še mnogo ljudi. Prodajalci drobne robe so vabili kupce z učinkovitimi trgovskimi gesli. Nekateri so klicali, da prodajo po tovarniških cenah, drugi pa po polovičnih. Pri mizarijih se je ustavljalo precej resnih interesov. Mizararska razstava je dosegla tudi ob tej priliki popoln uspeh. Nekateri mizarji so prodali pohištvo po večkrat. Zdej je prišlo pri nas že v navado, da nihče, kdor hoče imeti lepo pohištvo, ne kupuje preden si ni ogledal razstave na velesejmu. Ta razstava ima tudi ta pomen, da se dvakrat na leto poučimo o modi in najnovejših

pridobitvah stanovanjske kulture. Naši mizarji so vedno sodobni in solidni. Zato je tudi razumljivo samo po sebi, da je dosegla mizararska razstava tako lep uspeh.

O veterinarski razstavi pa bi bilo brez pomena ponavljati, kar je itak moral sprevideti vsak njen obiskovalec. Obžalovati moramo le, da Ljubljana nima takšne stalne razstave in velika škoda je, da morajo zdaj že popraviti razstavno gradivo ter uničiti delo, ki ga je bilo toliko s pripravljanim razstavo. Če omenjamo, katera razstava je dosegla popoln uspeh, se razume samo po sebi, da spada tudi gospodinjstva razstava med najbolj uspele. Škoda le, da so se nekateri obiskovalci izogibali zaradi vstopnine. Toda nikomur ni bilo žal nižje vstopnine, kdor si je ogledal razstavo. Gospodinjstvom je treba priznati, da imajo globok smisel za organizacijo takšnih razstav, da se zavedajo, kako važno je zlasti dandanes gospodinjstvo in da niso ravnodušne za napredek. Gospodinjstva razstava je bila za marsikatero gospodinjstvo prava, zelo koristna šola.

Velesejem je bil vse dni dobro obiskan, dokaz, da so se ljudje zavedali pomembnosti »Ljubljane v jeseni«, ki je imela letos tudi resen kulturni značaj in ne le poslovne in kmetijskega. Obiskovalcev je bilo okrog 90.000, kar pove dovolj. Velesejma si pa niso ogledali le domačini, temveč tudi številni tuji iz mnogih držav. Nedvomno gre oves našega velesejma čez meje naše države. Razstavljalo je 291 trgov. To je mnogo, ker velesejem ni imel ob tej priliki predvsem trgovskega, odnosno industrijskega značaja.

Če hočemo biti izčrpní, moramo še povedati, da so ljudje zadovoljni tudi z vsebo strano velesejma. Opažamo pa, da ljudje hodijo po večini na velesejem zaradi razstav in ne zaradi veselilnega prostora. Toda, kdo bi ne pogledal še na veselilni prostor, ko najde na njem potrebno razvedrilo. Da je bil veselilni prostor tako lepo obiskan, je pa pripisovati predvsem dobremu varletju. Ljubljana nima varletjeve, zato bo tega težko pogrešati. Sicer pa bomo pogrešali težko ves velesejem, zato mislimo, da zdaj na prihodnjo velesejmsko prireditev, ki bo od 2. do 11. junija.

Stična dobi „Postojnsko jamo“

Jamarji nadaljujejo z raziskovanjem 80 m globoke Hovškove jame

Ivančna gorica, 11. septembra.

Jesen prihaja v deželo. Dela po polju so v glavnem končana. Jamarji, ki so po večini kmečki fantje, imajo torej obilo časa za brskanje po jamah, ki so jih že po večini prelezli in pretaknili od vrha do tal, pa najsi je to še tako neznanat razpoka kje med kamengem. Jamsko akcijo je začel v Stični akademik g. K. iz Ljubljane. Po njegovem odobru so se lotili jamarji raziskovanja na lastno pest. Zanimivo jih je opazovati pri njihovem delu, še bolj pa poslušati »strokovna« razlaganja jamskih pojavov. Prelezli in pretaknili so že vse količike znane jame v Stični in okolici Gradišča. Iščejo namreč balne jame, najmanj take, kot je postojnska, in so trdno prepričani, da jo bodo našli. Stari ljudje pravijo, da se bere v Rimu vsak dan naša za Gradišče, da bi se ne pogreznilo v postojnsko jezero. Samo smola je pri tem, da pripovedujejo isto pravilico prebivalci vasi Jugovje pod Gorjanci, za katere se tudi bere naša, da bi se ne odtrgala velika skala ki baje tudi zadržuje postojnsko jezero. To pa naših raziskovalcev prav nič ne moti. Vneto in z vztrajnostjo se drže svojega dela, rezultate pa drže v strogi tajnosti. Zanimivo je, če jih opazujemo pri delu v znani »Hovškovi jami«.

Jama sama je nad vasjo Mekinje, ki leži nekako 200 m nad Stično. Od vasi je že kakih 10 minut preko njiv, od koder se nam nudi lep razgled na samostan in vso stiško dolino. V dobeh petih minutah smo pri zadnjem posestniku, na čigar avtu je jama. Pri njem imajo naši raziskovalci svojo garderobo. Tukaj ima človek priliko videti, kaj zmore človeška iznajdljivost. Na mal voziček nalože vso jamsko opremo, ki je sestavljena iz starih blaz in gukenj v tako čudovitem stanju, da moras temeljito preštudirati vse njihov ustroj, predno jih spraviš nase. Prav taki so tudi jamski površniki. Naših jamarjev to seveda pri delu prav nič ne ovira. Na voz nalože še dvojce po 100 m dolgih vrvi, kladi, voze, žago, škripec in dvojce karbidnih luči. Voziček zagradi par krepkih rok in že se pomikamo po kamenju proti gozdiču, v katerem je jama.

Jama ima pri vrhu komaj pol metra odprtine. S težavo se zrine vanjo par delavcev, ki ugotove, da je jama pri vodu zaustavljena in jo bo treba odmetati. Kmalu je ovira premagana. Delavci so dospeli do žrela. Napeti je treba vrvi in pritriliti nanjo »strokovnjake«. Z veliko verigo privežejo okoli stoječe buke škripec, preko katerega spuste vrv, katere konec je ovit okoli debela. Ko je vse za spuščanje pripravljeno, da »strokovnjak« zname, delavci pa začno vrvi počasi povlačiti. Iz jame prihaja vsak trenutek povlečje, da se vrv ustavlja in znova spušta. Publika na vrhu pričakuje nestrpno poročil. Prvo jih zanimajo kapniki, kakšni so, koliko jih je, t. d. Jamar je z izjavami skrajno rezerviran. Izvrstno posluje tudi jamski »telefon«. Za »strokovnjakom«, zleze njegov spomagač, nad njim opet drugi in tako do vrha. Tako so šele in povelja kaj hitro izmenjana. Kar pa se tiče poročil iz notranjosti, ni takle telefon prav nič zanesljiv. Se prav rado zgodi, da je v jami odkrita za ped široka špranja, publika na vrhu pa je obveščena o banji dvorani, od vrha do tal polni kapnikov.

Spuščanje traja že dobro uro. Povelja so skoraj popolnoma prenehala. Jamar je

prispeal na dno. Naenkrat sporoči, da mu je ugaanila luč in da nima vzgajke. Na vrhu nastane zmeda. Nihče jih ni vzel s seboj. Treba je ponje do prve vasi, kar traja v najboljšem primeru četrto ure, med tem pa je visel ubogi jamar na vrvi 70 m globoke. Prav prijetno mu v tem položaju gotovo ni bilo. Zvepienk na noben način ni mogel spraviti v jama. Edina možnost je, da ga potegnemo zopet na površje. Dvajset krepkih rok zagradi vrvi, ki se začne sunkoma dvigati. Kmalu se prikaže pri vrhu jamarjeva glava in nato on sam. Strahovito je zdelan. Razumljivo, da se radi »tutrujenosti« noče več spustiti nazaj. Hitro se javi drugi in spuščanje se začne znova. A ne zadnjic. Kdo ve kolikokrat bo treba »prehoditi« isto pot, da bo jama raziskana. Jamarjem daje pogum in voljo upanje na uspeh. In uspeh? Vsa jama se konča z ozkim rovom ali kletjo in potem nikjer nikake sledu o nadaljevanju. Jamarji pa so trdno prepričani, da to nekeje odkrili jama, po kateri bodo prišli pod stiško gladino, kjer je baje pravilno jezero. Takrat se bodo začeli za Stično zlati časi. Tuji bodo preplavili kraj z denarjem. Ekspres in zrakoplovi bodo vodili radovedno ljudstvo gledat podzemsko jezero. Palače in hoteli bodo rasti kakor gobe po deželi. Skratka, Stičani ne bodo vedeli, kam z denarjem.

PAUL ABRAHAMOVA OPERETA HAVAJSKA ROŽA

Zanetova denarnica

Ljubljana, 12. septembra. Zanetu, uslužbencu pri posestniku Mandku v Ivančni gorici, ni nedelja potekla preveč veselo, dasi je imel v soboto zvečer še dokaj lepih denarcev v žepu. V nedeljo dopoldne je segel v žep po denarnico, a se je hipoma spomnil, da jo je pozabil v zgledju na senu, kjer je spal. Brž je odšel po njo na senu, toda denarnice ni bil več tamkaj. Tudi seno je bilo razmetano. Že je mislil, da je neznan nepridiprav stisnil listnico in lepo vsotico 250 Din; celo seno je lopov premetal, da bi morda kje še kaj več našel. Jezen jo je mahnil Zane k živini v hlev. Tu so ga malo potolažile »lepe kravice«, ki so pulile mrvo iz jasi, da je bilo kar veselje. Stopil je k Lski in jo mlo počeljal po glavi, ne bi si morda razumela njegove žalosti ali jeze. A glej čud! Ko se je zazrl v tla, je naenkrat opazil nekaj blešččega. Svetli dectidinarski novčiči. Kdo, vraga, jih je neke izgubil, je pomislil Zane. Toda, ojoj, ojoj, zraven Liske je ležal tudi košček prevečene — Zanetova denarnica... Zanetu se je tedaj zjasnilo in stegnilo pred očmi, oboje naenkrat. Nesrečna Liska! A še bolj nesrečna Pepa, ki je s senom vred prinesla kravicam tudi lepo Zanetovo denarnico, v kateri sta bila poleg nekaj kovanega denarja še dva papirnata bankovca po 100 Din in kolesarska knjižica.

Zane se bo moral kljub vsemu s izgubo težko priuženega denarja bržkone kar sprijamiti, ker je bil pač papirnat. Še radi kolesarske knjižice bo malo nerodno, če ga bodo kdaj vprašali strogi orožniki. Ako jima poroča, da jo je porila krava, ima lahko še sitnosti, ker bodo mislili, da se norčuje. No, pa bo že kako. Glavno je, da Zane Lski ni preveč zameril, malo bolj Pepl.

Rdeči križ v Dobovi

Dobova, 8. septembra. Društvo Rdečega križa v Dobovi je imelo v nedeljo 3. septembra v lepi novi moderni dvorani g. Kramerja otvoritev društvenega gledališkega odra in obenem otvoritev sezone. Kot otvoritveno predstavo so igrali igro »Utopljeneč pod skrbnim vodstvom režiserja g. Grbca. Krasen oder in lično poslikana dvorana sta delo našega domačina umetnika g. Fr. Bogoviča. Tudi igra je nad vse dobro izpadla in gre res čast vrlim igralcem. Med igro je imel društveni predsednik tukajšnji šef postaje Prestor Ciril nagovor na obkinitvo v katerem je obrazložil o organizaciji Rdečega križa, čemu je in kako deluje, predčital je pozdravno pismo s otvoritvene proslave za glav. odbor in oblast. odbor. Pozval je narvoče, da RK vsi pomagajo, stari in mladi, posebno je mladino pozval, da stopi v vrste društva in da vsi slede delu za RK po vzgledu Visokih pokroviteljev. S vzklikom, »Naj živi visoki kraljevski dom!« je končal svoj govor. V jako lepih besedah je orisal dosedanje delo društva predsednik nadzornega odbora g. dr. Cirman. Pohvalno se je izrazil o delu društvenih funkcionarjev in navduševal narvoče za organizacijo Rdečega križa, ki ima ravno v Dobovi tako ugodna tla.

S tem je bil oder in dvorana odprta, po igri se je razvila prosta zabava, pri kateri je sodelovala godba iz Loč. Posebno svečan utis napravi na oder znak Rdečega križa nad odrom levo in desno odra po sliki visokih pokroviteljev Nj. Vel. kralja in kraljice. Društvo si je postavilo ta oder za to, da bo z lepimi kulturnimi prireditvami dobilo sredstva, da bo lahko sledilo humanemu delu, ki ga mora vršiti in želimo društvu tako pri humanem delu kakor tudi patriotično kulturnem delu tudi v naprej najlepših uspehov. Naj ostane ta lepa humana organizacija tudi v naprej v ponos lepi Dobovi.

Karambol dveh avtomobilov

Sele, 6. septembra. Na ostrem ovinku, ki ga dela banovinska cesta v Selcih nad Škofjo Loko, je prišlo te dni do hudega karambola dveh avtomobilov in je le sreča v nesreči, da so ostali ljudje nepoškodovani. Bilo je sredi popoldneva, ko je vozil skozi vas avto industrija Joška Vebra iz Škofje Loke. Vozilo je bilo baš od Tavčarjeve gostilne nekoliko vstran, ko je privozil v nasprotni smeri avto veleposelnika Gustava Egra iz Zeleznikov. Avtomobilista sta se zagledala šele v zadnjem trenutku, tako, da je bila nesreča neizogibna, zlasti še, ker je vozil eden izmed vozov menda po levi strani ceste.

Le trenutek in že sta treščili vozili skupaj. Karambol bi bil dovolj hud, Vebrov avto je utrpel po vsem sprednjem delu hude poškodbe in je bil za nadaljevanje vožnje sploh nesposoben, precej pa je udarec zdelal tudi Egrvo vozilo, pri katerem se je zdobila poleg drugega zaščitna šipa, ki je ranila gospodarja. Vebrov avto so morali zveči v vprago v popravilo, dočim je bil Egrvo avto za nadaljevanje vožnje še sposoben. Škoda je znatna.

Tatova posebne vrste

Poljane, 10. septembra. Poljanskim orožnikom je uspelo zajeti dva tatinska brata, ki sta kradla vse, kar jima je prišlo pod roke. Kmetje so že dalje časa opazili, da jim izginja otava iz kozlovec, da zmanjkuje sena in drugih takih reči. Zagonetnih tatvin si nikaor niso znali pojasniti, sklepali so pa, da tatovi ne morejo biti »aleč. Opazovanja so slednjic privedla do prepričanja, da utegneta biti tatinska brata dva mladeniča domačina. Na njunem stanovanju je bila izvršena preiskava, ki je dovela do presenetljivih rezultatov. Pravcato zalogo ukradenih drobnarij so dobili pri nepoštehnih fantih. Poleg ostale najrazličnejše krame so dobili pri njima celo kolekcijo nožev, mnogo vsakovrstnih vrvi in okoli 30 verig.

Kaj sta s to pisano robo nameravala fanta, niti sama ne vesta povedati, prava pa, da sta se hotela s temi stvarmi okoristiti za delo, ki sta ga pri posestnikih pošteno odslužila, pa nista dobila zato nobenega plačila. Ta izgovor pa seveda ni tako močan, da se ne bi morala nepoštenjakoviča zagovarjati pred strogi gospodi v Škofji Loki, ki bodo že dognali, kako je s to zadevo.

Naše gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20. uri.

Četrtek, 14. septembra: Komedijska zmešnjav, veseloliga. Otvoritvena predstava. Izven.

Petek, 15. septembra. Zaprtó.

Sobota, 16. septembra: V agoniji. Premijera. Izven.

Nedelja, 17. septembra: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. Premijera. Izven.

Otvoritvena predstava letošnje dramske sezone. V četrtek, dne 14. t. m. otvoril ljubljanska drama novo sezono s Shakespearjevo veseloligo: Komedijska zmešnjav. To mladostno delo največjega dramatika vseh časov odlikuje prav posebna svežost. Živahno delanje in ostro risani značaji. Pri letošnji vprizoritvi se vporablja prvič prevod Otona Zupančiča in je letošnja vprizoritve te veselolige v resnici premijera. Pri predstavi sodeluje večina našega moškega ansambla z go. Nablocko, go. Vi. do Juvanovo in go. Gabrijelečičevo. Režijo vodi prof. Šest. Vse prijatelje in ljubitelje Shakespearja prav posebno opozarjamo na ta večer in na otvoritev dramske sezone. Predstava je izven abonmaja.

Prihodnji dve premijeri ljubljanske drame bošta v soboto in nedeljo. Prvi večer se vprizori drama Križec: V agoniji v režiji dr. Branka Gavella, v nedeljo zvečer pa brezdomna najodličnejše Cankarjevo odersko delo: Pohujšanje v dolini šentflorjanski v režiji prof. Šesta. Obe pred-

stavi sta izven. Vsi štirje razpisani abonmaji imajo dramske predstave prihodnji teden od ponedeljka do sobote.

Ljubljanska Opera otvori sezono v soboto, dne 23. t. m. z opero: Pikova dama.

Beležnica

Koledar.

Danes: Torek, 12. septembra katoličani: Večeras, Macedonij, Ime Marijino, Gvido, pravoslavni 30. avgusta.

Današnje prireditve.

Kino Matica: »Pesem za Tebe« ob 16. in ob 19.15.

Kino Matica: Scampolo ob 21.15.

Kino Ideal: Strah pustinja.

Kino šiška: Čarličina podvezica.

Dežurne lekarne.

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6 in Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 12. septembra. Prav težka nezgoda je doletela delavca Franca Novaka iz Tacna pod Šmarno goro. V nedeljo se je s kolesom peljal v Gorici, med potjo pa se je nekdo zalezel od zadaj v njega in ga podri s tako silo na tla, da si je zlomil levo ključnico, ima pa še druge poškodbe.

Na Viču so se snoci fantje sporekli. Tekom prepira je nekdo udaril s kolom po glavi 56-letnega delavca Boštjana Juhanca. Juhanc je zadevo prijavil na policijo, od koder so ga poslali v bolnico.

Iz mariborske kaznilnice je nedavno pobegnil prošili razbojnik 25-letni Pavle Poton. Skril se je v domači občini v Cerkljah, kjer so ga pa kmalu zalotili orožniki. Hotel jim je pobeigniti, zasledovalci so mu pa zagrozili, da bodo streljali, če se takoj ne ustavi. Poton se pozivu ni oddal, kar je postalo zelo usodno. Orožniki so oddali za njim več strel, od katerih sta ga dva zadela v trebuh. Težko poškodovanega so prepeljali v ljubljansko bolnico, kjer je davi poškodbam podlegel.

S Ponikev

— Čudna nesreča konja. Pred par dnevi je nakladal neki trgovec v Trebnjem krompir za izvoz. Med drugimi mu je prodal koš krompirja tudi posestnik Franc Slak, iz Decje vasi. Pri povratku s postaje v Trebnjem pa ga je doletela nesreča, o kateri bi vsakdo dejal, da je nemogoča. Ko je vozil s praznim košem po poljski poti proti Decji vasi, je v diru na ovinku konju spodrsnilo, da je padel. Pri padcu se je nataknil na ograjo poljske poti tako, da je takoj poginil. Debel kol od ograje se je konju z vso silo zaril v prsa in je nesrečni konj poginil na mestu. Posestnik trpi Din 2000 škodo, dočim je za krompir prejel komaj par sto dinarjev.

— Čas trgatve se bliža. Navadno smo na včerašnji praznik dobili po naših gostilnah še prvo — portugalko — letos je pa pričelo grozde kasno zoreti. Zato pa lepi denar sedaj tem bolj pomagajo in v najkrajšem času bo trgatve zgodnjega grozja. Vinske gorice kažejo najlepše in bo letošnji pridelek znatno boljši po kvaliteti in kvantiteti od lanskega.

— Zveza kmečkih fantov in deklet je osnovana na Ponikvah. Vodita jo tukajšnji šol. upravitelj g. Saša Dominiko in trgovec g. Čeh Josip. Želimo našim fantom in dekletom čim širšega razmaha in društvene aktivnosti.

Iz Ptuja

— Proračun cestnega odbora je ministrstvo financ z znatno redukcijo odobrilo. Proračun je reduciran za skoro Din 900.000. V proračunu pa je zlasti črtana postavka za nadaljevalna dela Dravinske ceste in pa ceste Zavrč—Turski vrh.

— Prodaja sadja na trgu in po hišah. Prodajalci sadja se opozarjajo na strogo odredbo mest. načelstva, da morajo imeti tedno pri sebi potrdilo pristojne občine, s katerim se lahko izkažejo, da je sadje res njihova last, odnosno da so upravičeni k prodaji. Polcija in tržno nadzorstvo ima strog nalog vsak prestopke takoj naznaniti, ki se bo kaznoval po zakonitih določilih.

Sport

— Novi trener SK Ilirije. Po odhodu Baara, ki je odšel po prehodnem sporazumu s načelnikom nogometne sekcije, je Ilirija pozvala za tehnično vodstvo sekcije Dunajčana Roberta Haftha, ki vodi sedaj trening moštva že nad meseci dni. V tem času je g. Hafth dokazal, da je v vsakem pogledu kos svoji nalogi in da je vodstvo treninga res v strokovnejših rokah; zato je Ilirija te dni sklenila z njim angažma za daljšo dobo. G. Hafth je izšel iz dunajske Avstrije, udeleževal se je nekaj let kot aktivni igralec v Italiji, Nemčiji in Franciji, 1930 pa je prišel med poklicne trenerje. Zaposlen je bil v Nemčiji in Čehoslovski, v letih 1931-32 pa je vodil trening Gradjanskega Zagreb, ki je po njegovim dosegel prvenstvo ZNP. Upajmo, da te velike žrtve Ilirije ne bodo zaman in da nam bodo naši »purgarji« skoraj zopet zaigrali, kot v svojih najboljših časih.

Dnevne vesti

Iz Ljubljane

— Zahvala bolgarskih gostov. Predsednik Zbornice za TOI g. Ivan Jelačin je prejel od predsednika bolgarske delegacije g. Velizarja Pejčeva iz Caribroda sledečo brzojavno zahvalo: »Zapuščajoč Jugoslavijo se bolgarski trgovci, industriji, obrtniki in predstavniki gospodarskih organizacij še enkrat preko Vas srčno zahvaljujemo vsem ljubeznim gostiteljem za prisen sprejem v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Prav tako se zahvaljujemo Vam in vsem onim, ki se iskreno navdušujejo a priručniki željami, da se odstranijo vse ovire a poti dobrih sosednih odnosov. Mi bomo na tem vedno in z navdušenjem delali. Industrija in trgovci so bili vedno zveza med narodi in mi bomo tudi mi tako zveza med Jugoslavijo in Bolgarijo. Za skupino: Velizar Pejčev, Ustanovitev zveze pravnikov slovenskih držav. Na kongresu pravnikov slovenskih držav v Bratislavi, ki je bil v nedeljo popoldne zaključen, je bilo med drugim sklenjeno ustanoviti zvezo pravnikov slovenskih držav, a centralo v Bratislavi. Njeno delovanje se bo raztezalo na Češkoslovaško, Jugoslavijo, Bolgarijo in Poljsko, po priznanju Sovjetske Rusije, bi se pa razširilo tudi na njo. Zveza priredi drugi kongres pravnikov slovenskih držav leta 1933 zopet v Bratislavi. V predsedstvu ima vsaka slovenska država tri člane. Predsedstvo sestavi pravila in pooblašča, da bodo v vsaki državi potrdila. Za častne predsednike II. kongresa pravnikov slovenskih držav so bili izvoljeni v znak priznanja za zasluge za prvi kongres dr. Kazimir Kumaniecki, vseučiliški profesor iz Krakova, dr. Stefan Bobčev, vseučiliški profesor iz Beograda in dr. Karel Laštovka iz Bratislave, za generalnega tajnika pa dr. Ciril Barinka. Ob enem je bil ustanovljen privrjavljali odbor Zveze vseučiliških profesorjev slovenskih držav, ki ima v njem vsaka država svojega zastopnika.

— H kongresu lekarniških sotrudnikov. Včeraj smo kratko poročali o kongresu lekarniških sotrudnikov in omenili, da je v resoluciji tudi zahteva po skrajšanju delovnega časa lekarniških sotrudnikov. V resoluciji pa na kongresu o skrajšanju delovnega časa sploh ni bilo govora.

— Španska infančka v Dubrovniku. V nedeljo je prišla a parnikom »Kraljica Marija« v Dubrovnik španska infančka Beatrice, ki si je a svojim spremstvom ogledala mesto in okolico, potem se je pa odpeljala proti Benetkam.

— Propaganda Gandhijevih idej v Slavoniji. V Osijek je prišel iz Indije dunajski lingvist Mrz, ki hoče napisati knjigo o svojih doživljajih v Indiji, kjer je preživel 10 let. V Indiji se je navdušil za Gandhijev pokret in zdaj hoče širiti Gandhijeve ideje tudi pri nas. Pravi, da bo hodil tudi oblečen tako, kakor Gandhi. Mož zna baše 17 letikov.

— Obrtništvo v Radečah pri Zidanem mostu. Obrtniki v Radečah pri Zidanem mostu so ustanovili 10. t. m. svojo podružnico »Društva jugoslovenskih obrtnikov za dravsko banovino«. Na ustanovnem obnem zboru so bili navzoči poleg 64 obrtnikov še banovinski svetnik g. Ravnihar, nadalje župan g. Polanc, šolski upravitelj in zastopniki štirih podružnic. Za predsednika je bil izvoljen g. Uli Franjo, za podpredsednika gosp. Jarbec, v odbor in nadzorstvo pa: gg. Strniša, Vrankar, Jeglič, Gospodarič, Perhaj, Debeljak, Bačič, Tabar, Podlogar, Nežika, Dornik, Podlessek, Klančar, Ravnikar, Mole, Jane in Petauer. Na zboru je bila sprejeta resolucija, ki zahteva znižanje obresne mere, davčnih in socialnih dajatev, ter tako obrtniška zastopstva v TOI zbornici in Okrožnih odborih, ki si jih izvoli obrtništvo po svoji prosti volji. Sklenjeno je bilo tudi, da nastopijo obrtniki iz Radeč pri Zidanem mostu pri bodočih občinskih volitvah enotno.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno. Včeraj je bilo po večini krajev naše države lepo vreme. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 28, v Škoflju 25, v Sarajevu 23, v Beogradu 22, v Zagrebu 21, v Ljubljani 19,6, v Mariboru 18,6. Davi je kazal barometer v Ljubljani 769,7, temperatura je znašala 9,4.

— Prepovedi tatov. V noči od sobote na nedeljo so vlomili neznan tatovi v kašo in let gostilničarja in posestnika Engelberta Goriska v Stični, a niso imeli sreče. Svoj poseel so opravljali a takim ropotom, da sta se prebivalca domača hčerka in tudi gospodar sam. Ko je Goršek prižgal luč in šel gledat, odkod prihaja sumljiv ropot, so tatovi hitro odnešli pite. V naglici niso mogli vzeti ničesar, ker je v kleti in kaši le vino in poljski pridelek. To je v kratkem času že drugi obisk tatov pri Goršku. Prvičrat so si zaželeli kokaši, da so bili tudi tedaj prepovedani. Na Dolenjskem se dan z dnem vrše zlasti tatvine kokaši, ki tudi sedaj ne prenehajo, ko so spravili šentiviški orožniki dva glavna lisiaka za mreže.

— Hišo jim je dal nad glavo podreri. V Breškano blizu Sarajeva so imeli v soboto edinstven primer deložacije. Anton Tomič je bil zastavljen za garancijo na menico svojo hišo. Ziran mu je bil neki trgovec, ki je končno dobil Tomičevo hišo. Ker se Tomič ni mogel izseliti, je trgovec odredil, da se mora hiša porušiti. Med podiranjem hiše je onekar ranila nekatera člane Tomičeve družine. Oblasti bodo seveda neumilnega trgovca poklicale na odgovor.

— Strahovit umor. Kmet Branko Božič v šidu v Sremlu je obljubil finančnim ozonom, da jim bo izdal družbo tihotapev. Te dni je poklical finančno patrulo, da bi na njegovem vrtu v zasedi počakala na tihotape. Patrula je čakala dva dni, toda tihotapev ni bilo od nikoder. V soboto je pa Božič zopet poklical finančne organe. Ker na tihotapev ni bilo na spregled, je Božič finančne organe odvedel pred zasedo, potem se je pa izgubil v noč. Finančarji so čakali s puškami do jutra, pa ni bilo ne tihotapev, ne Božiča. Kmetje so na našli zjutraj Božiča na polju strahovito razmesarjenega. Imel je 20 z nožem zadanih ran in okrog njega je bilo vse okrvavljeno. Umorili so ga tihotapci, da se mu maščujejo, ker jih je hotel izdati.

— Kmet ubil kmetico iz ljubosumnosti. V vasi Rakovcu pri Krizevcih je napadel v nedeljo zvečer kmet Josip Jaklinovič z nožem kmetico Zlato Jandrič in ji zadell več ran tako, da se je okrvavljena zrušila. Mislil je, da je mrtva, se je zabodel v prsa in kmalu izdihnil. Mož se za težko ranjeno ženo niti zmenil ni, ker je vedel za njeno ljubavno razmerje z Jaklinovičem.

— Iz Spominška svečanost ob 25letnici septembarskih žrtv v Ljubljani bo v nedeljo 17. t. m. ob pol 9. uri dopolne bo v cerkvi Sv. Križa maša zadušnica za pokojnike: Adamiča, Lundra in Vindišerja. Nato sledi na pokopališču odkritje nagrobnega spomenika, ob 12. uri pa spominške plošče na Pogačarjevem trgu. Za udeležence izven Ljubljane je dovoljena polovična vožnja po železnicah od 16. do inkl. 19. septembra. Na odhodni postaji se kupi celo vozno karto in zahteva mokri žig, ter se je ne odda v Ljubljani, ker velja tudi za povratek. Potrdilo o udeležbi bo prejel vsak zunanji udeleženec ob povratku pri Družbi sv. Cirila in Metoda ob 17. popoldne na glavnem kolodvoru zraven pomočnice blagajne pri izhodu, 18. in 19. pa v CM pisarni. Beethova ulica 2.

— Iz Udeležence septembarskih demonstracij iz leta 1908, ki so bili ranjeni ali sodno preganjani, vabimo na sestanek, ki bo jutri v sredo ob 20. v posvetovalnici na magistratu.

— Iz Fasado trinadstropne hiše na Gosposvetski cesti bodo obnovili. Na vogalu Keranikove ulice in Gosposvetske ceste šte. 4 stoji velika hiša z bogato fasado. Včeraj so začeli zidariji ob nji postavljati oder, da bodo popravili omet. — V Kersnikovi ulici so tudi začeli lani zidati vaenški dom. Ko so spravili zgradbo pod streho, je delo zastalo, zato so šele zdaj na grobo ometali pročelje.

— Iz Tudi ZKD prične v petek 15. t. m. svojo novo filmsko sezono. Prijatelji Zveze kulturnih društev takako gotovo že neestrno na filmski program ZKD in nedvomno jih bo razveselila vest, da bodo že v petek videli prvi letošnji program, velefilm »Zadnji dnevi Pompejev«. Ta film, ki je v svoji zvočni izdaji napravljen po znamenitem slovenskem romanu, bo že zaradi splošno znane in vlezanimive vsebine vzbudil vseobčo pozornost.

**PAUL ABRAHAMOVA OPERETA
HAVAJSKA ROŽA**

— Iz Drevi premiera »Scampola« v Elitnem kinu Matica. Kiepurv velefilm »Pesem zate« je bil že tako dolgo na sporedu, da naša publika že željno pričakuje naslednji film »Scampola« z Dolly Haas v glavni vlogi. Premiera filma »Scampola«, bo drevi ob 1/10 uri, ob 4. in 1/8 pa gostuje zdajnikrat Kiepura v velefilmu »Pesem zate«. Vsi, ki do danes še niso videli in slišali tega prekrasnega filma, »Pesem zate«, naj si ga danes sigurno ogledajo.

— Iz Dnevna gledališka blagajna posluje od srede dalje zopet redno, in sicer od 10. do pol 13. in od 15. do 17. ure v glavni veži opernega gledališča.

— Iz Priglasila za letošnji gledališki abonma se sprejemajo do srede popoldne v veži dramskega gledališča, in sicer od 9. do 12. in od 15. do 17. ure.

— Iz Ljubljanske CM podružnice prirede ob priliki odkritja spomenika septembarskih žrtv dne 16. in 17. septembra zbirko. To naj bi bil prvi odgovor v Ljubljani na zloglasni poziv nemškega »Schulvereine« 100 million grošev.

— Iz Esperanto! Najlažje in najhitrejšee ga naučite po izvrstni in zabavni Če-metodi, brez vsakih učil. Vabimo vae k poskusni uri v četrtek 14. t. m. ob 8. zvečer v prostorih šole na Grabnu, Cojzova cesta. Po zaližku lekcije se intereseanti lahko vpšejo. Tečaj bo vodil diplomirani učitelj esperanta.

— Iz Seja akcijskega odbora za proslavo septembarskih žrtv bo v sredo, 13. t. m. ob 6. uri zvečer v mestni dvorani. Udeležba obvezna za vse.

— Iz Redni mesečni sestanek Zveze akad. izobr. žen bo v sredo 13. t. m. ob 20. uri v posebni sobi kleti Emone. Odslej se bodo vršili redni sestanki spet kakor lansk leto vsako drugo sredo v mesecu.

— Iz Klub jugosl. primorskih akademikov poziva članstvo, da se udeleži v čim večjem številu pogreba tragično preminulega tov. Vladimirja Streklja. Čas pogreba bo naznanjen jutri.

— Iz Nogavice, razne svilene flor in otroške, dobite trpežne pri tvrdki Miloš Karančnik, Start trg. 56-1

— Pri zapeki, krvnem prenapolnjenju trebuha, kongestijah, bolečinah kolčnih živcev, bolečinah v boku, zasoplenosti, hudem srčnem utripanju, migreni, šumenju v ušesih, omotici, poboitosti povzročijo naravna »Franz Josefov« grenčica izdatno izpraznilje črevesa in osvoboditev od občutkov tesnobe. Mnogi zdravniki uporabljajo »Franz Josefov« vodo tudi pri nadlogah klimakterijalne dobe z največjim uspehom. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Iz Trbovelj

— Odcepitve Hrastnika od trboveljske občine. Z uredb o komasaciji občin v dravski banovini je kločen Hrastnik z okoljskimi kraji od trboveljske občine ter priključen občini Dol. S tem je zmanjšano število prebivalstva trboveljske občine za okroglo 4000, tako da bo štela trboveljska občina v bodoče okrog 13.500 prebivalcev. S to odcepitvijo je trboveljska občina izgubila precej pasivnega teritorija, kar je trboveljskim davkoplačevalcem vsekakor po gođu, ne pa hrastničanom, kar je po vsem razumljivo. Pred dnevi je bila pri banki upravi v tej zadevi večja deputacija pod vodstvom g. Klenovška iz Trbovelj in g. Malovrha iz Hrastnika, ki je skušala doseči, da bi ostalo vse pri starem, vendar pa je bilo že odločeno, da se Hrastnik od Trbovelj odcepi. — Na trboveljski občini že pridno delajo z ločitvijo hrastniških volivcev iz trboveljskih volilnih imenikov, ker morajo biti volilni imeniki za občinske volitve že v četrtek, dne 14. t. m. javno razgrnjeni volilcem na vpogled.

— Za brezposelna revna dekleta. Zupanstvo vabi vsa ona dekleta, ki bi rade odšle k solidnim in dobrim družinam v dravski banovini in izven nje kot služkinje in hišne pomočnice odnoso, ki bi hotele iti na kmete, naj se zgise v času od 11. do 16. t. m. v občinskem socialnem uradu med uradnimi urami dopolne brezposelna dekleta morajo biti neoporočenega

vedenja in zadržanja in da so sdrave, torej niso kakorkoli okužene, ker se jih v nasprotnem slučaju ne more zapolniti. Za tovarniško delo bi morala prileti tudi nekaj deklet v poštev in sicer v tekstilnih tovarnah (Maribor, Kranj in ev. Kočevje) in sicer take, ki imajo na krajih sorodnike odnosno znance, pri katerih bi dobile stanovanje in hrano. Zupanstvo bo skrbelo za čim večjo možnost zaposlitve brezposelnih deklet v gospodinjstvu in drugje.

— Nedeljske nogometne tekme. V nedeljo je gostoval v Trbovljah SK Reka iz Ljubljane, ki je ob pol 5. uri popoldne nastopila na igrišču SK Trbovlje proti domačemu SK Trbovlje. Rezultat I. polčasa je bil še kolikor toliko zadovoljiv za SK Trbovlje, ki je trdovratno in borbeno branila svoje stališče, v II. polčaju pa je SK Reka nastopila ofenzivno in premagala Trbovlje z 6:3. Igra je bila lepa in je publika prišla na svoj račun. — Ob 16. uri pa sta se spoprijela na igrišču SK Amaterja zagor. ski SK Sloga in domači SK Dobrna, ki je bil ves čas tekme v znatni premoči. Prvi polčas je rezultiral z 1:0 za Dobrno, v drugem polčaju pa je SK Dobrna zaigral oster tempo, kateremu se Sloga ni mogla upirati ter je podlegla z rezultatom 4:1. Publika je bila mirna in disciplinirana.

— Smrtna kosa. V nedeljo je umrla po daljši bolezni še mlada, komaj 22 letna Francka Suln, žena rudarja in hčerka trafikantke ge. Ane Kušar. Naj počiva v miru, svojcem naše sožalje.

Z Jesenic

— Lepo uspeša sokolska tombola. V nedeljo popoldne se je vršila pred Sokolskim domom sokolska javna tombola, ki je privabila izredno veliko število iskavce sreče od blizu in daleč. Ceni se, da je bilo preko 3000 ljudi, kljub temu da je šlo mnogo ljudi iz Jesenic na veliko gasilsko tombolo v Kranj. Kljub ogromni množini ljudi, pa tombola ni dosegla tistega finančnega uspeha, kot tombola prejšnjih let, ko je vsak izualec kupil celo vrsto tablic, aedaj pa se vsak zadovolji z dvema ali tremi. Glavni dobiček, vagon najboljšega trboveljskega premoza, je zadel g. Janez Hudovernik, posestnik v Mojstrani, drugi dobiček 30 kub. metrov bukovih drv, pa g. Jože Svetlin, uradnik KID. III. dobiček balo šifona g. Jože Mundič, železniški uradnik na Jesenicah, zaboj sladkorja ga. Brigita Smolnikar z Blejske Dobrave, vrečo fine moke na g. Kaplan Ignac, železničar z Lase.

— Zborovanje obrtnikov. V soboto zvečer se je vršilo v spodnjih prostorih tovarniške restavracije zborovanje obrtnikov z Jesenic in okolice, ki so napolnili vse prostore do zadnjega kotlička. Zborovanje je otvoril predsednik obrtniškega društva g. Ivan Gogala, ki je podal poročilo o položaju obrtnikov z ozirom na previsoko odmerjeno pridobnino. Sreški poslanec in minister n. r. Mohorič, pa je poročal, da je vse ukrenil v korist obrtništva na pristojnih mestih in da bo tudi v bodoče branil interese obrtniškega stanu, v kolikor mu bo mogoče. Zbornični konzulent g. Zagar je podal točne številke o obdavčenju posameznih srezov in vplačanih davkov in dokaze, da je radovoljški srez najboljši plačnik davkov, ki izkazuje le okrog 9000 Din davčnih zaostankov, dočim drugi srez dolguje mnogo več. V debato so posegli tudi drugi govorniki, ki so poudarjali, da je ocena za pridobnino mnogo previsoka in krivična in da bi bilo treba zvedeti, kdo daje davčni upravi take informacije. Zbor je potekel deloma zelo burno, a vendar zelo dostojno in so bile debate vsekozi stvarne.

— Izredno lep uspeh pri nabiranju gob. Ga. Francka Sušnikova je našla na Pokljuki v nedeljo popoldne orjaškega jurčka, ki je tehtal 2 kg. Pod eno samo smreko pa je našla 7 jurčkov, ki so skupaj tehtali 4 in pol kg.

— Prijet tihotapec a saharinom. Orožniki iz Gorj so te dni aretirali starega znanca J. S., ki je bil že velikokrat kaznovan ker tihotapi a saharinom in drugimi monopolskimi predmeti. Pri njem so našli 30 zavojčkov saharina, ki so ga dobili pri njem v neki hiši v Radovni. Prepeljan je bil na orožniško stanico na Jesenicah, nakar je bil eskortiran v Mojstrano v svrhu nadaljnjih poizvedb, nato pa v sodne zapore v Kranjsko goro, kjer ga čaka zaslužena kazen.

— Vol. imeniki za volitve v Del. zbornico so razgrnjeni v pisarni Obrt. društva v stari šoli. Reklamacije prejema predsednik kraj. vol. odbora Pibrovce Leo.

Iz Kranja

— Nekaj podrobnosti z nogometne tekme SK Korotan : SK Elan v Novem mestu. Ze včeraj smo poročali, da se je naše momo vrnilo v Kranj z nogometnega meeninga v Novem mestu poraženo s končnim rezultatom 3 : 1 za SK Elan. Vrnok za ta de pričakovani poraz je vsekakor iskati v tem da se kranjsko momstvo ni znalo na tujem igrišču, predvsem pa je šlo v boj v oslajljeni postavi, saj sta manjkala dva glavna »kanona« srednji half Žgur in desno krilo Hiltcher. Potek igre: Dočim je potekala igra v prvem polčaju, ki je končal z 2 : 1 za SK Elan, v pretežni premoči domačini zaradi zgoraj navedenih razlogov, je bila igra v drugem polčaju povsem izravnana in dasi je SK Korotan nastopal samo z 10 možmi, so ti neprestano ogrožali, nasprotnikova vrata. Ne vključujo in pa izdatni pomoči domačih »drukarjev« je pripisovati zmago SK Elana. — V nedeljo, 17. t. m. se bo odigrala I. prvenstvena tekma v jesenski sezoni med SK Korotanom iz Kranja in SK Javornikom z Rakeka ob 4. popoldne na Rakeku za gorenjsko - notranjsko okrožje.

— Zapušta nas te dni po desetletnem vestnem in vzornem službovaju g. prof. Ivan Kolar in odhaja v Ljubljano na I. realno gimnazijo. Njega, ki je bil organizator malodane vseh dijaških društev na tukajšnji gimnaziji, član in odbornik vseh kulturnih, nacionalnih in humanih organizacij v našem mestu, bomo prav gotovo vsi pogrešali pa bodisi kot govornika ali kot prijetnega družabnika. Želimo niemu in njegovi ljubezni gospej soprogi na novem službenem mestu obilo uspehov.

— Da zaščitijo svoje stanovske interese pri bodočih občinskih volitvah, so državni uslužbenici, ki jih je v mestu preko 200, izvolili svoj akcijski odbor.

— Umrla je včeraj popoldne ob pol 4 v Kokriškem predmestju ga. Gregorc Lucija.

Sokolska misel prodira

Ljubljanski Sokol na Jadranu — Lepa sokolska prireditve v Polhovem gradu

Ljubljana, 12. septembra. Ljubljanski Sokol — matica prireja v zadnjih letih propagandne izlete v kraje, kjer sokolska misel še ni prodrla med narod, ali pa k društvom, katerim je potrebna predvsem moralna pomoč za nadaljnje plodonosno sokolsko delovanje. Tako je priredil lani izlete v čabarski srez k sokolskima društvoma Čabar in Prezid. Letos pa je priredil propagandni izlet v Drago, sokolska župa Sušak — Rijeka, k proslavi 25letnice obstoja tamkajšnjega Sokola, 40-letnice jugoslovenske čitalnice in 20-letnice Narodnega doma.

V soboto 2. t. m. se je odpeljal izpred Narodnega doma s tovarnim avtomobilom 18 članov v krovu z društvenim praporom pod vodstvom staroste br. Bogomila Kajzela na izlet v Drago. Vožnja je bila prav prijetna po naši Dolenjski skozi Ribnico, Kočevje in Kočevske vasi, nadvse zanimiva je bila vožnja od Broda na Kolpi po Gorskem kotaru, skozi Delnice, Mrzlevočice, Krasico in Skrijevo do Drage. Povsod je narod navdušeno vzdraziljal Ljubljanske Sokole in Sokolice, zlasti v Delnicah. Kljub trirni zamudi so vrli Dragani priredili Ljubljanskemu Sokolu navdušen sprejem. Prišli so pozdravit matico jugoslovenskega sokolstva člani, članice, razširjalci in deca ter številno občinstvo. Po kratkih pozdravih — saj je bila ura že 23 so odšli Ljubljanci v udobna prenočišča v Martinščico, kjer so bili ravnotako gostoljubno in bratsko sprejeti.

V nedeljo na slavnostni praznik Drage je dočel Ljubljanski Sokol prijetno presenečenje. S Sušaka je privozil v Martinščico čoln Sokolskega društva Sušak in so člani — veslači odvedli člane in članice Ljublj. Sokola na krajshe izlete po našem sinjem Jadranu. Vožnja po mirnem morju je vsem ugajala in najraje bi bili ostali vsi na morju, da ni klicala sokolska dolžnost telovadcev in telovadk k popoldanski slavnosti in javni telovadbi.

V nedeljo zjutraj je bila najprej budnica vojaške godbe, nato je bila zahvalna služba božja, nakar se je vršil veličasten narodni tabor pred Narodnim domom. Zborovanje je vodil predsednik zbora br. Margan Avgust, ki je v lepe patriotičnem govoru orisal pomen trojnega slavlja. Med burnimi ovacijami kralju in kraljevskemu domu sta bili odposlani vdanostni brojavki Nj. Vel. kralju Aleksandru in starosti Saveza SKJ Nj. Vis. prestolonasledniku Petru. Tajnik Jugoslovenske čitalnice je orisal zgodovino čitalnice, tajnik sokolskega društva Draga br. Milovan Klepič pa zgodovino društva. Impozantna in navdušena narodna manifestacija je bila zaključena s petjem slovenske himne »Hej Slovani«.

Popoldne ob 16. je bila okrožna javna telovadba ob ogromni udeležbi naroda in sokolstva. Pred javno telovadbo so govorili starosta župe Sušak — Rijeka br. Ivo Polić, starosta Sokola s Sušaka br. Grklinc, podžupan Drage br. Kolacio in končno starosta Ljubljanskega Sokola br. Bogumil Kajzel. Zlasti govor brata Kajzela je napravil na vse navzoče prijeten vtis. Zahvalil se je Draganom za bratski sprejem. Prišli smo iz Ljubljane, da vrnemo obisk vrlim Draganom za njihov poseet ob priliki lanskega izleta v Gerovo in Čabar. V imenu maticnega društva jugoslovenskega sokolstva je čestital jubileantu, ki more s ponosom gledati na svoje 25-letno plodonosno sokolsko delovanje. Svoj govor je zaključil s pozdravom čuvarjev od Triglava, čuvarjem našega sinjega Jadrana.

Po govorih je sledila izvrstno uspeša javna telovadba, pri kateri je sodeloval tudi Ljubljanski Sokol. Člani in članice so najprej nastopili pri skupnih prostih vajah, nato pa sta izbrani vrsti članov in članice nastopili in sicer člani na drugo, članice pa na brajdi. Občinstvo se je divilo krasnim izvedbam in burno pozdravljalo posamezne telovadce in telovadke. Končno so nastopili še člani s posebno točko — prostimi vajami, ki jih je sestavil br. Boris Gregorka, ter želi navdušeno pohvalo občinstva.

Po telovadbi je sledilo medsebojno spoznavanje toda žal je prehitro je prišel čas odhoda. Ob 18.45 je Ljubljanski Sokol zasedel zopet svoj avtomobil ter krasni lunini noči odšel po Gorskem kotaru skozi Dolenjsko proti Ljubljani, kamor je prišel v ponedeljek zjutraj ob pol 4.

Ljubljanskemu Sokolu, ki na tak lep način vrši propagando za medsebojno spoznavanje naše širše domovine izrekamo priznanje z željo, da bi ti izleti rodili čim lepše sadove. Zdravo. J. H.

★

Polhovgradec, 10. septembra.

Da se sokolska misel čim bolj razširi med našim narodom so priredila sokolska društva VK, Brezovica, Preserje ter sokolske čete Kozarje, Dobrova, Notranje gorice in Horjul na praznik 8. t. m. propagandni izlet, združen z javnim telovadnim nastopom v Polhov gradec, kjer tamonje učiteljsko z mladino skuša ustanoviti čim prej sokolsko četo. Lepo jesensko jutro je privabilo v Polhovgradec številno članstvo, naraščaj in deca iz navedenih sokolskih edinic. Zlasti lepa je bila udeležba Vičanov, ki so se pripeljali na treh z zelenjem in državnimi trobojnicami okrašenimi vozovi, dalje s kolesi, avtomobili in avtobusi, dočim so ostala bratska društva prišla peš po najbližjih potih v Polhov gradec. Okrog 12. je bilo zbrano vse sokolstvo in znani Grašičevi gostilni, kjer je bil obed in pa kratke odmor.

Popoldne ob 16 se je vršil na travniku g. Čepona improviziran javni nastop, pri katerem so nastopili vsi oddelki. Udeležba občinstva je bila kljub strastni agitaciji, ki se je vršila nekaj dni pred izletom, prav lepa ter je občinstvo dasi o! strani z zanimanjem sledilo javni telovadbi. Pred javno telovadbo je domači župan g. Leben pozdravil sokolstvo in občinstvo v imenu domače občine, na kar je šolski upravitelj dr. Starman pozdravil navzočega načelnika br. dr. Zidarskega, sreskega šolskega nadzornika br. Urbančiča, viškega župana g. Petrovičiča, zastopnika sokolske župe Ljubljana br. Paternosta in starosta Sokola na Viču br. Remsa, kateremu je izrekel priščrno zahvalo za propagandni izlet. Pozdravila je tudi zastopnike vseh bratskih edinic.

K javnem nastopu je pripeljala učiteljsvo šolsko mladino, ki je prvč vide'a sokolski nastop ter je z gromkim pleskanjem izdala priznanje nastopajočim oddelkom. Pod vodstvom viškega načelnika br. Bra-

no Borštinka so nastopili najprej člani z izletniško prostimi vajami pr'a dobro in skladno, na kar je nastopila ženska in moška deca istotako z zletnimi prostimi vajami. Zelo lep je bil nastop članke in moškega naraščaja s prostimi vajami, na kar je nastopilo pet naraščajnikov viškega Sokola s parterno gimnastiko, ki je vzbujala viharno odobravanje občinstva. Končno je nastopila še vrsta članov na drugo, ki je žela za svoje lepe vaje zasluženo pohvalo občinstva.

Nato je starosta Sokola na Viču br. Rems v lepem in jednatem govoru orisal pomen sokolske ideje za naš narod, se dotaknil razmerja sokolstva do vere ter končno pozival vse zavedne Polhovgradčane, da skušajo čim prej ustanoviti samostojno sokolsko četo oz. društvo. Med drugim je dejal: Kljub agitaciji od strani sokolstvu nenaklonjenih faktorjev mi Sokoli ne bomo odnehal, ter vas bomo še obiskali drugič še v večjem številu, tako dolgo, da bomo lahko rekli sokolskemu Polhovmu gradu sokolski zdravilo!

Govor br. staroste je napravil na občinstvo prav prijeten vtis in videli smo, da prvi izlet Sokola v Polhov gradec ni bil zaman ter bo v najkrajšem času, največ po zaslugi domačega učiteljsva zrasla krepka sokolska četa. Po javni telovadbi se je sokolstvo razšlo po vasi, si ogledalo njene zanimivosti ter se v večernih urah vrnilo na svoje domove.

DANES NEPREKLICNO
ZADNJKRAT
ob 4. in 1/8 zvečer
poje
JAN KIEPURA
v edinstvenem, fenomenalnem,
bajno lepem velefilmu
**Pesem
zate**
Zadnja prilika, da vidite in slišite
takega pevca, kot je Kiepura!
*
Zvečer ob 1/10 uri
premiera
filma po znamenitem odrsakem
komadu Nicodemija
Scampolo
DOLLY HAAS in
LUDWIG DIEHL
PAUL HÖRBIGER, OSKAR SIMA
Nov Paramountov zvočni tednik
Elitni kino Matica
Telefon 2124

Iz Hrastnika

— Sokolove nogometne tekme. V nedeljo 11. t. m. je priredil tamkajšnji SK Hrastnik pokalne tekme za pokal, ki ga je poklonila steklarna za zmagovalce turnirja. Tekem so se poleg SK Hrastnika udeležili še SK Rudar iz Hrastnika, SK Zagorje in SK Sevnica. Pred pričetkom tekem je steklarska godba igrala skozi Hrastnik, ter odšla na igrišče. Že mnogo pred pričetkom tekem se je zbrala na igrišču čez Savo velika množica gledalcev, da prisostuje napetim borbam za pokal. Zasedena pa so bila tudi pobočja gričev okrog igrišča od zastojkarjev tako, da se lahko tuji, da je tekam prisostovalo okoli petsto gledalcev. Vsaka tekma je trajala dvakrat po 15 minut. Točno ob 2. sta se pojavili na igrišču moštri Rudarja in Zagorja. Nato so se vrstila ostala moštva. Za sigurnega zmagovalca je že v začetku tekem veljal SK Hrastnik. Vendar je bila borba za točke izredno trda, in se je moral Hrastnik pošteno truditi za zmago. Končni rezultat tekem je bil sledeči: 1. SK Hrastnik 5 točk, razlika golov 5:0, drugi je bil SK Rudar 3 točke, razlika 3:2, tretji SK Zagorje 2 točki, razlika 0:2, in četrti SK Sevnica 2 točki, razlika golov 1:5. Tekme je sodil g. Božič iz Trbovelj zadovoljivo. Pokal si je s tem dokončno osvojil Hrastnik.

Iz Celja

— Obe mestni narodni šoli v Celju obiskuje 552 otrok in sicer deško šolo 260 dečkov, dekliško pa 292 deklic. V manjšinskem oddelku je 28 otrok (20 dečkov in 8 deklic), med temi 4 Slovenci in 24 Nemcev. To je pač samo pri nas mogoče, da obiskujejo nemško manjšinsko šolo tudi slovenski otroci!

— Celovčni trg. Pri ekspozituri javne borze dela v Celju je bilo 10. t. m. v evidenci 286 brezposelnih (270 moških in 16 žensk) napram 252 (233 moških in 19 ženskam) dne 31. avgusta. Delo dobijo: 2 kamnoseka, 5 tlačev, 1 čevljar, 1 kolar, 2 hlapca, 2 služkinji, 1 kmečka dekla, 1 pletilka, 1 natakarka, 1 varuhinja ter 2 privatni in 1 hotelska sobarica.

A. O. Ljubič

10

Dve siroti

Roman

— Vražja strela! — je godrnjal česko, ko je zjutraj vodil umivanje krova in pospravljanje ladje; — pomisliti, da bo treba nekega dne prepustiti to krasno ladjo požrešnim trgovcem, to je strašno!

Od razburkive prigode je vrtil Bretonec še bolj skrbel za svojo ladjo. Na vse je pazil, vse je moralo biti v najlepšem redu.

Od kar je bil napovedal žalostne dogodke, so mu rojile po glavi mračne misli in rad bi bil pripravil poveljnika na to, kar bi se utegnilo zgoditi.

Videli smo že, da je spravil v red vse čolne. V svojem prizadevanju ukreniti vse potrebno za vsak slučaj je hotel iti celo še dalje.

Nekega dne mu je šinila v glavo misel svetovati poročniku, naj da za poskušajo spustiti na vodo rešilne čolne s posadko in potnicami, kakor da je treba v sili zapustiti ladjo.

Poročnik je baš govoril z zdravnikom in častniki na poveljniškem mostiču; vsi so se podčastnikovemu predlogu na ves glas zasmeli.

Vrtil Bretonec je pa vrgel v morje črni prežvečenega tobaka in počasi odšel po svojih opravkih.

— To je pa res originalna misel, — se je zasmel zdravnik in se ohrnil h kadetu; — vam bi kaj takega gotovo ne prišlo na misel, kajne da ne?

— Pri moji veri, gospod doktor, praznoverju se ni treba smejati. Moj ded, ki je bil tudi star mornar, mi je pravil, ko sem bil še mlad...

— Dobro, dobro, — se je zasmel zdravnik, — pravljica, otroška uspa-vanka.

Kadet je zardel in obmolnil. Zdravnik je pa nadaljeval:

— Ne trdim, da bi se tok morske vode in vetrovi ne izpreminjali in da ni nič tako zahrbtnega kot je morje, toda zaenkrat se glede vremena ne moremo pritoževati.

— Res imamo idealno vreme, prijatelji, — je pritrdil poročnik. — Od Azorskih otokov nismo daleč, kajne, gospod Depierre?

To vprašanje je bilo namenjeno praporščaku, ki je baš stal pri zemljevidu, da bi dognal, kje je ladja.

— Od Azorskih otokov smo oddaljeni deset milj, — je odgovoril častnik.

— Če se ne motim, imajo mornarji navado ustaviti se pri teh otokih, če se jim preveč ne mudi.

— Da, toda nam se preveč mudi, da bi se mogli ustavljati, — je zamrmral podčastnik.

— Kar naj pomeni, stari volk, — se je zasmel zdravnik, — da si trdno

sklenil prorokovati nam neprestano nesreče...

— Če bi bilo samo to! — je vzdihnil podčastnik.

— Kaj pa še?

— Če nas enkrat doleti nesreča, moramo biti pripravljeni na vse.

— Da bi te vrag s tvojimi prorokovanji! — je zagodrnjal zdravnik in obrnil podčastniku hrbet.

Ta čas je poročnik namignil kadetu, naj zapove odvesti izgnanke nazaj v medkrov.

Ko je pa prišla mimo njega Marjana, jo je poročnik ustavil, rekoč:

— Nikar se ne ustrašite vsega, kar ste slišali iz našega pogovora.

Marjana se je ozrla na poročnika:

— Saj se ne bojim, gospod, — je odgovorila, — če me zadene na tej vožnji nesreča, sprejemam voljo neba... Pripravljena sem.

Poročnik je dolgo zrl za njo. Še potem, ko je ni več videl, je stal nepremično, zatopljen v težke misli.

Bil je tako zamišljen, da ni slišal kolkov zdravnika, ki mu je nenadoma položil roko na ramo.

— Halo, poveljnik, — je dejal smeje, — kaj sanjate o svojih ljubezni tu na samem? ... No, če pa celo kapitan nori za viho iz Salpetriere, ne morem jamčiti za nič...

Prvič je zdravnikova šala neprijetno zvenela poročnikovemu ušesu.

Poročnik je namršil obrvi, kar je ustavilo zdravnikov smeh. Potem je pa pomislil, da ne sme dati zdravniku poverja, da bi prišel na sled njegovi tajni ljubezni. Bal se je torej njegovih zbadljivk in šal, ki bi utegnile napraviti iz Marjane tarčo zasmehovanja in zaničevanja.

Tudi se je od tistega trenutka izogibal Marjane. Kadar je prišla na krov na izprehod, se je zadovoljil s tem, da se ji je od daleč prijateljsko nasmehnil, če ga ni nihče opazoval.

Pri Azorih niso imeli nobenega vetera, pozneje je pa zapihal ugoden veter in ladja je plula s precejšnjo hitrostjo proti Bermudom.

Vožnja je bila prijetna in vse je šlo v redu.

— No! — je ponavljal vsako jutro zdravnik podčastniku, — še štirinajst dni tega vetra, stari čarovnik, na bomo pluli mimo Bermud in se bližali Mehikiškemu zalivu.

In res je moral podčastnik sam priznati, da se tako prijetno še ni vozil.

Minilo je še osem dni. Na ladji že dolgo niso več govorili o somu in njegovih čudni smrti.

Le tu pa tam je poskusil ta ali oni mornar z nožem izluščiti somov zob iz jambora.

XVII.

Kakor je napovedoval zdravnik, je šla vožnja gladko. Pihal je ves čas ugoden veter in ladja je dosegla zemljepisno dolžino Nove Zemlje. Ta pogled je ne-

koliko razgibal posadko, ki je videla dotlej samo nebo in morje.

Od odhoda iz Havra so bili srečali le nekaj ladij, ki so se njih jadra nenadoma pojavila na obzorju liki krila galb, da bi takoj zopet izgihnile izpred oči.

Toda nekega jutra je priletela cela jata ptic in sedla na vrvi in drogove vrh jamborov.

Posadka je navdušeno pozdravila ptice; mornarjem narekuje namreč stara vraža, da morajo tako pozdraviti ptice, ki so priletele od daleč, da jih pozdravijo in jim oznanijo bližino Nove Zemlje.

Te ptice s črnim, belo žolto in rdeče pikčastim perjem, so med mornarji zelo priljubljene in gorje potniku, če bi jih hotel streljati. Mornarji bi se odločno uprli temu, kar smatrajo za zločin.

Kar se je prikazal nekaj milj proti severu otoček, ves zaht z slatimi solnčnimi žarki.

— Ledena gora! — je zaklical mornar na jamboru.

In takoj so prihiteli častniki na krov, da bi videli ogromno kepo, odtrgano od večnega ledu; mornarji so jo gurali v tople kraje in spotoma se je počasi tajala.

Kapitan je hotel tudi izgnankam pokazati ledeno goro. Prihitele so vse in se prerivale ob ograji krova.

Naključje je zopet privedlo Marjano v bližino poročnika. To je bila najlepša prilika, da izpregovorita nekaj besed.

Poročnik je hotel pojasniti Marjani, kaj so ledene gore. Dekle ga je molče poslušalo. Človek bi mislil, da posluša govor, ki je prav nič ne zanima, in da so njene misli drugje.

Gospod poveljnik, — je dejala, — koliko dni se bomo še vozili do New Orleansa?

— Če pojde vse po sreči, bomo čez tri tedne v Mehikiškem zalivu.

— Kaj, še tako dolgo?

— Torej se dolgočasite na moji ladji? — je vprašal poročnik.

Marjana je hotela popraviti vtis teh besed, ki so ji bile slučajno ušle. In hitro je odgovorila:

— Lahko si samo čestitam, da se vozim z ladjo, ki ji poveljujete vi, gospod poročnik... Neprestano mi izkazuje svojo naklonjenost, ki je ni sem vredna. In če sem sprejemala vašo ljubeznjivost, sem mislila vedno na svoje družice, nesrečnejše od mene, ker nimajo ne utehe, ne poguma.

Te besede je izgovorila Marjana tiho. Poročnik je bil globoko ginjen in vprašal je:

— Torej ste storili težak greh?

— Zaslužila sem svojo usodo! — je odgovorila Marjana.

— In vendar se mi zdite stokrat manj krivi kot druge.

— Kdove, nasprotno, kaj pa, če sem stokrat večja grešnica?

Mazaštvo

na razstavi v Chicagu

Kaj vse si izmislijo sleparji, da varajo naivne ljudi in stiskajo iz njih denar

Na svetovni razstavi v Chicagu vzbujajo veliko pozornost zbirka najrazličnejših zdravilnih sredstev, ki pa njihovi izumitelji in seveda tudi prodajalci sede za mrežami. Posebnost pri tem je, da ima največjo zaslug na razkrinkanju sleparjev pošta. Ameriški zakon namreč določa posebne kazni za zlorabo pošte pri sleparijah. Pošta da proučiti sumne maže, ki delajo z njimi maza, reklamo po tiskovinah, in opozorijo oblasti na vse primere, kjer se izkaže, da gre za sleparijo. V zbirki je med drugim čudežno zdravilno sredstvo »Stroopak«, ki zdravi raka in ženske bolezni z vso zanesljivostjo. To sredstvo so dajali bolnikom v štirih različnih dozah, ki jih je bilo treba zavžiti ob določenih dneh in urah. Eno teh doz je bilo treba zavžiti ob določenih dneh in urah S med 2.10 in 3.10 ponoči. Izkazalo se je pa, da je bila v zavojčku, ki je veljal pet dolarjev, navadna moka iz živalskih kosti.

»Psihosulfene« se je imenovalo drugo znamenito sredstvo, bel prašek, ki ga je bilo treba nasuti petkrat na dan v čevlje. Njegova lastnost je bila, da je potegnil iz telesa vse bolezni. Izumitelj bo imel sedaj dovolj časa razmišljati o drugem čudodelnem zdravilu za mrežami preiskovalnega zapora. Električni vložki, ki so jih prodajali par po pet dolarjev, so čisti revmatizem, sladkorno bolezen in bolezni ledvic, poleg tega so pa lahko znižali tudi krvni pritisk. Izkazalo se je, da so to navadne cinkaste in medenaste ploščice, ki nimajo z elektriko nič skupnega, če so v tej obliki. Izumitelja so veljale nekaj centov, zdaj jih je pa moral plačati tudi še s svobodo. Elektrokemični prstani so pa lečili naduho, vnetje slepiča in ples sv. Vida. To so bili navadni kovinski prstani. Mazači so prodajali tudi sredstvo proti kačjemu piklu, ki je lečilo tudi duševne bolezni. Posebno mnogo je bilo v prometu raznih sredstev za pomlajevanje starih ljudi.

Niti raznih mazaških zdravilnih instrumentov na razstavi ne manjka. Tako vidimo primitivno napravo iz vrvi in ročic, ki jamčijo ljudem, če so majhni, da se bodo potegnili za celih 25 cm. Aretirani izumitelj sam je bil visok 1.60 m. Da je razstavljena čarobna čepica, ki so jo prodajali po deset dolarjev in je imela čudežno moč, iz nje so izžarevali infrardeči žarki, ki baše podpirajo rast tako izdatno, da se pokrije z novimi lasmi še tako

gladka pleša. V to kategorijo spadajo tudi sredstva za hujšanje, med njimi je mlo za poldrugi dolar, ki odpravi človeku maščobo na poljubnem kraju, v resnici je pa to čisto navadno mlo najslabše kakovosti.

Višek predznosti so pa dosegli mazaški izumitelji zdravil proti tuberkulozi. Razpošiljali so tiskana priznanja in potrdila ozdravljenih bolnikov, tiskane zahvale prave, da so jih »ozdravili« ljudje iz hvaležnosti res pisali. Ironija usode je pa hotela, da sta oba izdelovalca čudodelnega zdravila umrli za tuberkulozo v času, ko je njihovo podjetje najlepše napredovalo.

Katastrofa na Saturnu

Na Saturnu bi gotovo izdali posebno izdajo vseh listov, če bi bilo tam življenje v našem pomenu besede. Tam se je namreč pripetila strahovita katastrofa, ki smo zvedeli za njo le slučajno. Okrog Saturna vidimo z velikim daljinskim telesom nekakšen prstan, ki pa v resnici ni nič drugega, nego skupina Saturnovih spremljevalcev. In baš pod tem prstanom je odkril berlinski astronom dr. Weber čudno belo liso. Opazovali so jo tudi na angleški zvezdarni in zvezdoslovci so se začeli takoj zanimati za njo, da bi pojasnili čuden nebesni pojav.

Na svetli obli planeta Saturna se vidijo svetle in temne proge. To je para, ki obdaja planet, za njo je pa ognjena obla planeta. Kakor Jupiter, je tudi Saturn ogromno morje plamenov, ki iz njega zdaj pa zdaj bruhne po določenih naravnih zakonih ognjena snov. To so nekakšne erupcije, podobne izbruhom naših ognjenikov, in taka strahotna katastrofa se vidi našim zvezdoslovcem kot bela lisa. Saturn je namreč oddaljen od nas po drugo milijardo kilometrov. Enako liso, samo da je bila rdeča, so opazovali skozi 30 let na Jupitru in še sedaj ni povsem izginila. Premier lise na Saturnu znaša po sodbi zvezdoslovcov 40.000 km, torej je približno tako velik, kakor premer naše zemlje. Katastrofa, ki jo preživlja zdaj Saturn, je torej tako ogromna, da si je sploh misliti ne moremo.

V šol.

Profesor: Česa se učimo iz zgodovine? Dijač: Letnice.

I

Izpolnjujoč žalostno dolžnost poročamo, da je na tragičen način preminul gospod

IVAN KOSLER

upravni svetnik in bivši lastnik pivovarne „UNION“

V pokojnem, kateri je bil član uprave naše družbe od ustanovitve, izgubimo vlezaslužnega, neumornega in zvestega člana ter mu ohranimo trajen in časten spomin.

Ljubljana, dne 12. septembra 1933.

Upravni svet
Delniške družbe pivovarne „UNION“

PRODAM

Kaj prodati!

Oglašujte v »Slovenskem Narodcu«. Beseda Din 0.50.

TELEFONSKI APARAT
poceni prodam. — Ogorelec, škofljica. 3602

MLETO PAPIRIKO
dobite pri Belanovu v Martonovcu. 3604

SLUŽBE

Kdor išče službo,
naj oglašuje v »Slovenskem Narodcu«. Beseda samo Din 0.50

SIRARJA
sprejme mlekarja Horvatič, Zagreb, Illica 69 3600

P. Bogdanov & Co.

Ljubljana

Cojzova cesta 9

izdelovalnica glasbil; izvršuje popravila glasbil strokovnjaško in poceni.

Oglejte si naše zaloge, preden si nabavite glasbilo!

POSLOVOĐENJO

sprejem. — Rataj, Sv. Leonard, Slov. Gorice. 3601

NOVINKO

za laneno in bombažno blago sprejem. Javiti se je pisмено ali ustno na tt. Braća Holzer d. d., Zagreb, Radnička 20.

3591

POUK

FRANCOŠČINO, NEMŠČINO poučuje diplomirana učiteljica jezikov. Pomožni pouk učenem (-kam) vseh razredov (šol) Naslov v upravi »Slov. Narodcu« 3595

STANOVANJA

DIJASKA STANOVANJA oglašujte v »Slovenskem Narodcu«. Beseda samo Din 0.50.

PAZNO

VSE KAR POTREBUJETE oglašujte v »Slov. Narodcu«. Beseda le Din 0.50. 3516

Modna modifikacija

Najboljši nakup

A. PRESKER LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 14. 11/T

FANTKA

8 mesecev starega oddam za svojega. — Adam, Hrastje 72, p. Limbuš. 3603

DAMAM, KATERE V KRIZI SIVAJO SAME!

Specijalna prikojevalnica prikoji vsako obleko po meri, točno, po vsakem žurnalu. — Izdeluje vso damsko garderobo prvovrstno, hitro; cene konkurenčne! — Jožica Kumelj, Ljubljana, Gledališka ulica 7, parter 3605

SPALNICE

moderne iz orehove korenine, mehke pleskane in kuhinjske oprave dobiti najceneje pri — Andlovic, Ljubljana, Komenškega ulica 34. 62/L

DOPISOVANJE — ŽENITVE

v »Slovenskem Narodcu« beseda samo Din 0.50. 3532

+

Danes se je smrtno ponesrečila naša iskreno ljubljena sestra, teta in svakinja

Ženi Piller

mestna učiteljica

Ljubljana, 12. septembra 1933.

Rodbina FRELIH-OVA